

ศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูใน
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28

The Study of the Operation of School Children Counseling System according
to Teachers' Opinion from the Secondary Educational Service Area Office 28

พัชรพล บรเทศ

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี 34000

Kwan_pa_ba@hotmail.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครู เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมถึงปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะทั้ง 5 ด้าน ตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้คือผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำนวน 330 คน เครื่องมือที่ใช้ คือแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 เพราะในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่องานทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน และการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูตามขนาดของโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนปัญหาที่พบคือโรงเรียนจัดงบประมาณสนับสนุนในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง ปัญหาการย้ายหรือเปลี่ยนผู้บริหารบ่อยครั้ง ข้อเสนอแนะคือด้านการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนและผู้ปกครองต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง นอกจากนี้ควรจัดหางบประมาณในการเยี่ยมบ้านนักเรียนให้แก่ครูที่ปรึกษาและติดตามผลการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

คำสำคัญ : ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ,ข้าราชการครู,สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

Abstract

The research is aimed 1) to study the operation of the school children counseling system according to teachers' opinion. 2) To compare their opinion which relates to the operation of the school children counseling system. 3) To study the problems and the recommendations for five aspects researched in the questionnaire. The sample used in the study, 330 directors and teachers from the secondary educational service area office 28. The research instrument was a five-rating scale questionnaire.

The study found that the operation of the school children counseling system was of a high level (4.00). There were no differences found in the comparison of the opinion of different position for five aspects. However, there was statistically significant on the difference of type of school (p. value 0.5). The problems of the operation of the school children counseling system were insufficient budget and the frequency of the transfer of the director. Some recommendations of how to operate the school children counseling system were the school and their parents had to cooperate with each other. Furthermore, they should have a budget for continuously supporting the operation of the school children counseling system.

Keywords : School children counseling system, teacher, the secondary educational service area office 28

1. บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 ก : 3-4) กล่าวว่าการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม และวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามสังคมที่มุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา การศึกษานั้นนอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริม สนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการแก้ไขช่วยเหลือปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ล้วนก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวไม่เหมาะสมที่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง สถาบันการศึกษาจึงเป็นสถาบันที่ทำหน้าที่พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้พัฒนาอย่างเหมาะสมกับสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป โรงเรียนมัธยมศึกษาถือว่าเป็นสถาบันการศึกษารูปแบบหนึ่งที่ดีการศึกษาให้ผู้เรียนมีความรู้ทั้งวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสมกับวัย ความต้องการ ความสนใจ และรู้จักเลือกอาชีพที่เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม รวมทั้งดำเนินการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาและส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนรู้ ให้รู้จักคิด วิเคราะห์ปัญหา สามารถปรับตัว พัฒนาตนเองและพัฒนาสังคมได้ ดังนั้น การเอาใจใส่ของผู้บริหาร ครู-อาจารย์ ในการจัดการศึกษาและบริหารการศึกษาจึงถือได้ว่ามีบทบาทสำคัญในการศึกษา ยุคใหม่ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการดำเนินงานที่ต้องอาศัยปัจจัยหรือองค์ประกอบหลายส่วนในการดำเนินงาน ยึดหลักความร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน ปัจจัยด้านเทคนิควิธีการและเครื่องมือในการดำเนินงานที่ชัดเจน และด้านกระบวนการดำเนินงานซึ่งมีองค์ประกอบ ที่สำคัญ 5 ด้านคือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา และการส่งต่อ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2547 ข : 5)

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงมีคุณค่าและความจำเป็นที่สถานศึกษาจะต้องนำไปปฏิบัติให้เกิดผลกับนักเรียนอย่างเป็นระบบ

อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาแต่ละแห่งจะมีการส่งเสริมพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยรูปแบบและวิธีการที่หลากหลายแตกต่างกัน โดยมีหลักการสำคัญตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งมีจุดเน้นที่ต้องดำเนินการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2547 ก : 11) คือ 1) ให้มีครูดูแลนักเรียน โดยครู 1 คนต่อนักเรียนไม่เกิน 25 คน ยกเว้นโรงเรียนที่ครูขาดแคลน จำนวนนักเรียนอาจมากกว่าที่กำหนดก็ได้ 2) สถานศึกษาต้องมีนโยบายให้ครูเยี่ยมบ้านนักเรียนทุกคนอย่างน้อยปีการศึกษาละ 1 ครั้ง 3) มีการเก็บข้อมูลและรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 4) มีการคัดกรองนักเรียน และแบ่งกลุ่มนักเรียนตามข้อมูล เช่น กลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ และกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา เป็นต้น 5) มีการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตามประเภทกลุ่มเป้าหมาย ส่งเสริมกิจกรรมนักเรียนทุกรูปแบบ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน 6) มีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรระดับท้องถิ่นในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่กิจกรรมหรือผลงานนักเรียน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นวาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นเรื่องที่มีกระบวนการทำงานที่มีระบบและต่อเนื่อง และจะช่วยให้นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชนประสานสัมพันธ์ให้การจัดการศึกษาบรรลุตามจุดหมายของทุกฝ่าย และคิดว่าสถานศึกษาน่าจะมีความรู้ความเข้าใจในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และดำเนินงานอย่างมีระบบต่อเนื่อง ประสบความสำเร็จ จึงศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา เพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้ความสามารถ มีพื้นฐานในการปรับตัวได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง มีทักษะในการประกอบอาชีพที่เหมาะสม มีนิสัยรักการเรียนรู้ตลอดชีวิตและเรียนรู้ได้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ อย่างหลากหลายต่อเนื่องและทันสมัย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามตำแหน่งและขนาดโรงเรียน

3. เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

3. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำนวน 3,770 คน แบ่งเป็นผู้บริหาร 166 คน และครูผู้สอน 3,604 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำนวน 330 คน แบ่งเป็นผู้บริหาร 53 คน และครูผู้สอน 277 คน ซึ่งกำหนดขนาดกลุ่มของตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan และวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (อ้างถึงใน อีรวดี เอกะกุล 2552: 135) โดยมีขนาดของโรงเรียนเป็นชั้นของการสุ่ม

3.2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ซึ่งมีความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

1. ตำแหน่ง

- 1.1 ผู้บริหาร
- 1.2 ครูผู้สอน

2. ขนาดของโรงเรียน

- 2.1 โรงเรียนขนาดเล็ก
- 2.2 โรงเรียนขนาดกลาง
- 2.3 โรงเรียนขนาดใหญ่

ตัวแปรตาม

ผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น

รายบุคคล

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน

4. วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ กำหนดใช้เครื่องมือ 1 ประเภท คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ (Check list) ประกอบด้วย ตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ซึ่งมี 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา
5. ด้านการส่งต่อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28

5. ผลการวิจัย

นำผลการสัมภาษณ์มารวบรวมข้อมูลเงื่อนไขที่แสดงถึงการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 และนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์แล้ว โดยดำเนินการดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมทุกด้านและรายด้าน

ที่	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	\bar{X}	S	ระดับการดำเนินงาน
1	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.11	.24	มาก
2	ด้านการคัดกรองนักเรียน	3.90	.32	มาก
3	ด้านการส่งเสริมพัฒนา นักเรียน	4.03	.27	มาก
4	ด้านการป้องกันและ แก้ไขปัญหา	3.99	.28	มาก
5	ด้านการส่งต่อ	3.96	.33	มาก
	รวม	4.00	.21	มาก

ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.11$) รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมพัฒนา
นักเรียน ($\bar{X} = 4.03$) และด้านการป้องกันและแก้ไข
ปัญหา ($\bar{X} = 3.99$) ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ
ที่สุด คือ การคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 3.90$)

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามและขนาดโรงเรียน

ที่	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ตำแหน่ง				t	p
		ผู้บริหาร		ครูผู้สอน			
		\bar{X}	S	\bar{X}	S		
1	ด้าน การ รู้จัก นักเรียน เป็น รายบุคคล	4.1 4	.2 1	4.1 1	.2 4	.91	.3 3
2	ด้าน การคัด กรอง นักเรียน	3.7 8	.2 6	3.9 0	.3 3	1.6 6	.1 9
3	ด้าน การ ส่งเสริม พัฒนา นักเรียน	3.9 5	.2 2	4.0 3	.2 7	.45	.5 0

ที่	การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ตำแหน่ง				t	P
		ผู้บริหาร		ครูผู้สอน			
		\bar{X}	S	\bar{X}	S		
4	ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	3.92	.19	3.99	.28	2.41	.12
5	ด้านการส่งต่อ	3.83	.33	3.97	.33	.04	.83
รวม		3.92	.18	4.00	.21	1.84	.17

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามตำแหน่งในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

การวิเคราะห์ความแปรปรวนเกี่ยวกับผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	แหล่งความแปรปรวน	S	d	M	F	p
		S	f	S		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ระหว่างกลุ่ม	4.07	2.7	2.4	4.57	.00
	ภายในกลุ่ม	1.71	7.0	.4		
	รวม	4.96	3.2	4.9		
		1.09	9.4	1.1		
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	3.47	2.3	1.7	7.99	.00
	ภายในกลุ่ม	7.23	7.0	3.9		
	รวม	2.29	3.2	9.9		
		3.57	5.6	7.6		
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน	ระหว่างกลุ่ม	5.33	2.3	2.6	5.22	.02
	ภายในกลุ่ม	7.28	7.0	8.5		
	รวม	9.44	3.2	5.9		
		4.07	9.4	7.7		

4. ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา	ระหว่าง	1.	2	.8	1	.0
	กลุ่ม	6	3	3	0.	0
	ภายใน	7	2	.0	8	
	กลุ่ม	2	7	7	0	
	รวม	5.	3		*	
		3	2			
		0	9			
		2				
		6.				
		9				
5. ด้านการส่งต่อ	ระหว่าง	3.	2	1.	1	.0
	กลุ่ม	0	3	5	5.	0
	ภายใน	9	2	4	1	
	กลุ่ม	3	7	.1	5	
	รวม	3.	3	0	*	
		3	2			
		3	9			
		3				
		6.				
		4				
รวม	ระหว่าง	3	2	1	3	.
	กลุ่ม	.	3	.	8	0
	ภายใน	0	2	5	.	0
	กลุ่ม	1	7	0	9	
	รวม	1	3	.	2	
		2	2	0	*	
		.	9	3		
		6				
		5				
		1				
	5					
	.					
	6					
	7					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวม และทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา และด้านการส่งต่อ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีของ Scheffe' พบว่า ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของ Scheffe' พบว่า ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครู โดยภาพรวม และรายด้านระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และระหว่างโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. สรุปและเสนอแนะ

1. ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมพัฒนานักเรียน และด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหาตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การคัดกรองนักเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จำแนกตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถามและขนาดโรงเรียน พบว่า ข้าราชการครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน และการเปรียบเทียบผลการ

ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของ Scheffe' พบว่า ผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครู โดยภาพรวม และรายด้านแต่ละด้านระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดกลาง ระหว่างโรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และระหว่างโรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า ปัญหาบุคลากรขาดความรู้และไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเท่าที่ควร ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีบางขั้นตอนที่ซ้ำซ้อนทำให้ครูที่ปรึกษามีภาระงานเพิ่มขึ้น และขาดการติดตามประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ไม่มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการคัดกรองนักเรียนไม่ควบคุมทุกด้านทำให้ไม่สามารถคัดกรองนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานในการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา

7. อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยภาพรวมมีการดำเนินงานในระดับมาก คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาได้มีการให้ความสำคัญเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยกำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ.

2553 (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2553) ได้กำหนดรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าการศึกษาจากระบบอุดมศึกษา มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) มีหลักการจัดการศึกษา 3 ประการ คือ 1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3. พัฒนาสาระ และกระบวนการเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอัน มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของประเทศไทย การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (มาตรา 7) แนวการจัดการศึกษาให้ยึดหลักว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ (มาตรา 22) การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการคือ 1. จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2. ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3. จัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4. จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วน สมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ทุกวิชา 5. ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม สภาพความปลอดภัย สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้

รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและนักเรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน จากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ 6. จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียนตามศักยภาพ (มาตรา 24)

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่าการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ทั้ง 5 ด้าน โดยรวมของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาทั้งหมดจำนวน 330 คน จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.5 และครู มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 95.5 เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความคิดเห็นจำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน ไม่แตกต่างกัน และจำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทั้ง 5 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อาจเป็นเพราะ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญที่จะพัฒนานักเรียนทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคม และการให้นักเรียนมีความปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ ซึ่งสถานศึกษา ครู อาจารย์ ชุมชน และผู้เกี่ยวข้อง ต้องมีความรับผิดชอบ สนับสนุน ส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ปัญหาพร้อมกัน และในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรมีแนวทางการดำเนินงานอย่างมีขั้นตอน มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและร่วมมือกันทำงานเป็นทีม

3. ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 พบว่า ด้านปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากได้ระบุถึงปัญหาที่โรงเรียนจัดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทางโรงเรียนมีงบประมาณที่จำกัด เนื่องจาก

โรงเรียนได้รับการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนรายหัวนักเรียนจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการรวมทั้งปัญหาการย้ายหรือเปลี่ยนผู้บริหารโรงเรียนบ่อยๆ ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อการทำงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนจะให้ความสำคัญและให้การสนับสนุนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกัน และบุคลากรขาดความตระหนัก ขาดความรู้และไม่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเท่าที่ควร ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีบางขั้นตอนที่ซ้ำซ้อนทำให้ครูที่ปรึกษา มีภาระงานเพิ่มขึ้น และขาดการติดตามประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ไม่มีการจัดทำข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการคัดกรองนักเรียนไม่ควบคุมทุกด้านทำให้ไม่สามารถคัดกรองนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงานในการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหา

8. ข้อเสนอแนะ

การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของข้าราชการครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 จากผลการวิจัยและข้อค้นพบในครั้งนี้ ที่สำคัญ คือ

1. ด้านการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.1 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องได้รับความร่วมมือจากโรงเรียนและผู้ปกครองต้องร่วมมือกันอย่างจริงจัง โดยผู้บริหารอาจมีการศึกษาสภาพความรู้ ความสามารถและความพร้อมของบุคคลในชุมชน เพื่อขอความร่วมมือเป็นคณะกรรมการดำเนินงานและแจ้งให้บุคคลนั้นได้รับทราบด้วย และควรมีการประชาสัมพันธ์และเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เข้ามามีส่วนร่วมในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 ผู้บริหารควรมีการวางแผนการปฏิบัติงานและอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงานให้แก่ครู นอกจากนี้ควรจัดหางบประมาณในการเยี่ยมบ้านนักเรียนให้แก่ครูที่ปรึกษาและติดตามผลการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับครูซึ่งจะทำให้การปฏิบัติงานเกิดความสำเร็จ

2. ด้านแนวทางการส่งเสริมการบริหารการจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นควรมีความตระหนัก หรือเอาใจใส่เป็นพิเศษกับนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ตลอดเวลาโดยอาศัยวิธีการต่างๆ และมีการติดต่อประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนอยู่ตลอดเวลา มีการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน การประชุมชั้นเรียนควรมีการแยกชาย – หญิง บ้างในบางกรณี

2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน เป็นวิธีการและกระบวนการที่ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาจะต้องดำเนินการโดยใช้ข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคลที่เป็นปัจจุบันมาดำเนินการ ครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับและและจำเป็นต้องประชุมครูเพื่อพิจารณาเกณฑ์คัดกรองและจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน

2.3 ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ควรได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายโดยเฉพาะครูทุกคนในโรงเรียนตลอดจนผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนงบประมาณในการดำเนินงาน

2.4 ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้น ควรติดต่อหรือประสานงานกับผู้ปกครองในเบื้องต้น เพื่อทำความเข้าใจตรงกันกับปัญหาที่เกิดขึ้นกับตัวนักเรียนและร่วมกันดำเนินการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขต่อไป ตลอดจนมีการให้ความรู้ด้านความปลอดภัยต่างๆ เพื่อเป็นการเฝ้าระวังในเบื้องต้น

2.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน ครูที่ปรึกษาหรือครูประจำชั้นควรมีการศึกษาเพื่อรับทราบข้อมูลที่แท้จริงของนักเรียน มาดำเนินการแก้ไขปัญหาและส่งต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องต่อไป

9. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเชิงปฏิบัติการเพื่อหานวัตกรรมที่สามารถให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แก่ครู บุคลากร และผู้ปกครอง
2. ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา และชุมชนในการ

ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4. ควรศึกษาวิจัยเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

10. บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,สำนักงาน. 2547. คู่มือวิทยากรเครือข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- _____ . 2547. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2553. สำนักงาน. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.
- ธีรวิทย์ เอกะกุล. 2552. ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี : สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี